

Locuinti'a Redactorului

si
Cancellari'a Redactiuniiin
Strat'a tragatorului
(Lövész-utca), Nr. 5.Articolile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
denti regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, conercialu si economicu.

Appare Joul-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
 Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
 Pre siese lune . . . . . 5 „ „
 Pre anulu intregu . . . . . 10 „ „

Pentru Romanii'a:
 prea intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
 „ 6 lune 16 „ = 16 „ „
 „ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:
 10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a tim-
 brale pentru fiesce-care publica/fune
 separatu. In loculu deschisu 20 cr.
 de linia.
 Unu esemplaru costa 10 cr.

ANDREIU BARONU de SIAGUN'A,

Archiepiscopu si Metropolitu Bisericeii romane gr. orientali din Transilvani'a, Ungari'a si Banatu; mare si celebru barbatu allu Natiuni romane, — asta-di nu se mai affla intre cei viui cu trupulu; ellu, dupa ce si-a redicatu monumentulu immortalitatii pre pamentu, in 28 Juniu a. c. la 6 ore ser'a, a trecut la vietia eterna, spre a adumbri si protege d'acolo Biserica si Natiunea sa iubita, pentru a caroru salute, prosperare si inflorire si-a sacrificatu intreg'a sa vietia.

Andriu Br. de Siaguna s'a nascutu din parinti macedo-romani, in 1 Ianuariu 1809 in orasiulu Miscoltiu din Ungari'a, unde iubitiu sei parinti traiau ca comercianti. Crud'a morte rapi inse pre bunulu seu tata in anii cei mai vigorosi ai etatii, si Anastasiu — ca ce acestu-a e numele seu de botezu — fiindu atunci numai in anii prunciei, fu dussu de dulcea sa mama la Pest'a, pentru ca aci, sustienendu-se la unu frate allu ei, care era unu comerciantu avutu si cu buna reputatiune, se-si pota mai cu inlesnire cresce talentulu seu pruncu. Aici in Pest'a absolvu Anastasiu studeele gimnasiale cu diligintia neobosita si cu progressu eminentu, prin ce a atrassu a-supra-si attentiuinea episcopului de Versietiu, Manoiloviciu, care apoi i-a recommendatu cariera bisericesca in locu de cea juridica, pre carea o imbracisiasse deja. Astfeliu merse ellu la Versietiu, unde indata dupa finirea studeelor teologice fu numitu professoru in seminarulu din care numai ca ce essisse. Scurtu tempu dupa aceea intru ca monacu in monastirea Opov'a in Sirmi'a, cu care ocaziune in loculu numelui de botezu Anastasiu, primu numele Andreiu. Inse provedinti'a divina nu potu se lasse, ca acestu mare talentu se-temana multu tempu intre cei patru pareti ai monastirei; metropolitulu Stratimiroviciu, afflandu de dinsulu, lu chiamu de professoru la seminarulu de Carlovetiu, unde totu-odata imbracu si postulu de secretariu allu archi-diecesei. Dupa aceea ajunse archimandritu monastirei de Sabliu in diecesea Neuplantei, de unde apoi dupa moorte fericitului episcopu Moga, in 27 Juniu 1846 fu numitu vicariu administratoru allu d'acel'or diecese. In anii virosi 1848/9 inca a jucat rolul insemnatu, a participat la adunarea generala de pre Campulu libertatii, candu a celebratu serviciulu divianu in biserica catedrala de Blasiu d'impreuna cu fericitu episcopu gr. cat. Lemeni.

De la 1848 incoce Siaguna a luat parte activa si pre terrenulu politicu; ellu, ca capu allu bisericeii gr. or. din Ardealu, a fostu totu odata pana la 1867 si unulu d'intre capii conducatori ai politiceii nationali. Rolulu politicu a culminatu in anii 1863/4 cu ocaziunea dietei de Sabliu, si in an. 1865 la diet'a din Clusiu. A judeca despre attitudinea si procedur'a sa politica este detorint'a si chiamarea istoriei; atata inse potemu se observamu, ca pre terrenulu politicu Siaguna n'a fostu totu asid de fericitu ca si pre terrenulu bisericescu si scolasticu. Faptele sulle pre terrenulu bisericescu sunt atatu de maretie si stralucite, incatu elle i assecura nu numai immortalitea, si recunoscinti'a posteritatii, ci elle facu ca numele lui se fia s a n t u inaintea fia-carui romanu. Desparitrea si emanciparea bisericeii romane gr. or. de sub hierarhia serbesca, restituirea autonomiei ei sub unu metropolitu independentu, sunt fapte, pre cari numai prudintia, intelleptiunea si tactic'a lui Siaguna le-a potutu essopera. Si cu tote ca de la natura Siaguna era unu omu autoeratu, despotu, totu-si ellu provediu biserica sa cu o constitutiune, cu unu statutu organicu asid de liberalu si democraticu, incatu singuru acestua ar fi de ajunsu spre a i eternisa memori'a si glorificu numele.

Cuvine-se deci, ca in momentulu candu perdemu din mediuloculu nostru pre Fundatoriulu unei Biserice romane autonome, pre Auctorulu atatoru fapte maretie, — se imbracamu doliulu mare si se inviadamu pre toti romanii, a-si imbraca animele in doliulu negru si a plange immensa si greu reparabila perdere ce o sufferu biserica romana gr. or. si prin ea natiunea intrega.

Se-i dtcemu inca cdata: Binecuvantata fia memori'a lui, ca ci immortalitatea i-au assecurat-o*) faptele lui celle mari.

Invitare de prenumeratiune
la Diariulu

„FEDERATIUNEA“

(Cursulu annului VI. Sem. II.)

Appropriandu se allu doile semestru allu annului cur. toti acei onorab. dd. abonatori ai diariului nostru, a caroru abonamentu expira cu 30 Juniu (12 Iuliu, n.) st. v. sunt rogati cu tota stim'a sa se binevoiesca a grabi cu reinnoirea prenumeratiunii, ca-ce intardiatale prenumeratiuni cauza irregularitate in speditiune si preadese ori face imposibile tramitterea esemplarielor la prenumerantiu tardu iusinati, ca-ce tipariulu fiindu scampu si spesele, de trei anni incoce aproape duplicate, nu potemu tipari esemplarie superflue, decatu numai cate sunt neappperatu trebuintiose pentru eventualile reclamatiuni. — To-

totdata insistemu, mai multu ca alta data, a roga pre acei onor. dd. cari sunt in restantia cu pretulu diariului (unii pre 2 semestre, altii pre 3 ba chiaru si pre 4 semestre) ba, dieu, chiaru si cu allu marceloru postali, ca se binevoiesca a lua in drepta consideratiune situatiunea unni diariu, care nu are neci unu ajutoriu, a fara de bani prenumerantiloru sei, — si se nu intardie a-si refu socotele, usiorandu prin acest'a sarcina cea grea si plina de sacrificie a Redactorelui proprietariu. In fine rogamu pre amicii de principie ca se starnesca in acelle parti unde indifferentismulu e mai grossu, a descepta sentiulu de cetire si applicarea spre spriginirea interpretandiloru literarie, pentru ca indesiertu voru lupta si sacrificu particularii, de nu voru fi spriginiti de marele corpu allu natiunii. Conditiiunile de prenumeratiune re-

manu ca pana aci si se vedu in fruntea diariului.

Numele, conditiunea, locuinti'a si post'a a se scrie legibilu. Prenumerarea cea mai inlesnicosa si cu spese mai pucine este prin assemnatiuni postali.

Avendu a schimbata editura diariului nostru, — ceea ce numai spre folosulu cetitoriloru are se fia, ca-ce appareea va fi mai reglata — numerulu cellu mai de aproape va ess Joi-a viit.

Redactiunea.

Pest'a, 2 Iuliu 20 Juniu 1873.

Atatu imperatricea August'a, catu si principele Romaniei Carolu au parasitu Vienn'a. Cea d'ant'ia a luat drumulu catra barbatu-seu, cestu din ur-

*) In notitia ce inassemu in nr. trecut depre moorte acestui mare barbatu inca se se cetesca „assecurat-o“ in locu de „assemnatu-o.“ Red.

ma a plecatu pre callea ce duce la Neu-Wied, unde se affla de presinte socia-sa. Pre tempulu candu principele Carolu era inca la Bucuresci, se vorbia si scria, ca dinsulu mergundu la Vienn'a, are se fia primitu ca unu suveranu; cancellariulu imperialu Andrassy are se lu omore cu omeni'a si se-lu assecure de bunavointia sa catra Romanii'a, precum si de spriginulu seu intru essoperarea independentiei perfecte a statulu romanu. Principele Carolu a fostu la Vienn'a, dar de onoruri ce se dau suveraniloru, precum si de alte distinctiuni de insemnate nice vorba n'a fostu. Ellu in tote si pre totidenea a fostu numai a cincina rota la caru. Ce e dreptu coconulu Andrassy a avutu ore cari convorbiri cu principele, dar se intellege numai spre a-lu imbeta cu apa rece, pentru ca se-si puna carrulu in petre pentru junctiunile calliloru ferrate. Din tote aceste se vede, ca prevestirile oficiale despre primirea principelui Carolu, precum si despre insemnateea calletoriei lui, au

siniiloru din anii trecuti, si totu-odata se impartiesca intre eredi si averea reala. In urmare rogării mentionate a oficiului orfanalu tribunalulu regescu a dispusu, ca executorii judecials se faca impartirea reala a averei intre eredi, si totu-odata se si transpuna partile ereditarie, la eredi respectivi, in fati'a locului.

Astfelu de dispositiuni, sau referate si lucrări sunt acele cari se cuprindu in conspectulu din an. tr. allu tribunalulu, despre afacerile si lucrările judecials, scrise pre numele judecatorulu Wilhelm sub titulu de ereditati transpuse.

Lucrările mai susu numite alle judecatorulu Wilhelm nu au avutu locu in rubric'a asié numita — „ereditati transpuse“, pentru ca nece decisiunile nu au fostu, adeverate, adeca n'au fostu d'in annulu 1872, ci din anii trecuti — apoi nici transpunerea factica nu e adeverata, ca-ce nu s'a facutu transpunere, factica in annulu trecutu, si nu prin judecatorulu Wilhelm a fostu de facutu. Prin urmare, lucrările aceste alle judecatorulu Wilhelm nu se potu privi, ca lucrări mai grele si mai ponderose facia cu ale mele, ci numai intre cele simple si usiore, cu atatu mai vertosou, cu catu mai tote le-a facutu dupa unu formulariu tiparitu in atatea assemplarie.

2.) Cumca eu in 7½ lune, in decurgerea activitatii mele judecatoresci, adeca de la inceputu 8 Febr. 1872, pana in 20 Septembrie 1872, nice o cauza nu am referatu in siedintia publica.

La punctulu acestu-a de accusare respundu; cumca e adeveratu.

Inse adeverulu acestu-a nu e de adjunsa spre inculparea mea, ci se recere mai antaiu a se constatá, si a se aretá, cumca avut'am eu cause assignate spre referare in siedintie publice? ca daca nu am avutu, apoi nu eu sum de vina, ca nu am referatu astfelu de cause in siedintie publice.

Spre justificarea mea afu destulu a me provocá la impregurarea, cumca eu nu numai in 7½ lune alle annulu trecutu, dara si pana asta-di 26 Aprile 1873, nice o cauza nu am assignata spre referare in siedintia publica.

3. Cumca eu in 7½ lune adeca de la 8 Febr. pana 20 Sept. 1872 numai 15 protocoale abi de câte ½ de cola am luatu in cause ereditarie.

La punctulu acestu-a respundu:

Ce se atinge de numerulu micu allu protocoletoru, nu sum eu caus'a si in sine luatu, si consideratu, nece nu se pote privi de culpa sau gresiela. In cause ereditarie luarea de protocoale nu aterna de la judecatorulu referent, ci ea aterna de la conclusulu pentru statorirea aflei de pertractare.

Dupa parerea tribunalulu din Dev'a pertractările ereditarie nu se tienu de competentia activitatii tribunalulu, ci de a judecatorieloru cercuale; tribunalulu din Dev'a tote causele ereditarie de pertractatu, le a transpusu simpliciter la judecatoriele cercuale unde jacu si acum.

Si daca eu totu-si vr'o câte-va protocoale am facutu in causele ereditarie; caus'a a fostu cumca insu-si tribunalulu regescu nu a sciutu cum se proceda in causele ereditarie pana candu nu a decisu curi'a in vre-o câte-va cause, si pana candu nu a datu ministeriulu o ordinatiune; si apoi s'a statoritu parerea tribunalulu, ca tote causele ereditarie se se transpuna la judecatoriele cercuale spre pertractare.

Prin urmare, daca nu am avutu ordinatiuni, adeca concluse judecials nece nu am avutu temeiu de a face protocoale de pertractare.

Ca se atinge de scurfimea protocoletoru luate de mine, de sbire de câte ½ cola, asié ce-va nu se pote imputá unui judecatoriu ci numai unui scriitoriu, si unui diurnistu; pentru ca scurfimea seu lungimea unui protocoalu de pertractare nu aterna de la voi'a si placerea judecatorulu. Unu judecatoriu nu are de a face unu protocoalu de pertractare dupa capulu seu, ci dupa declaratiunile si obligatiunile, partiloru interessate.

4.) Cumca eu provocările presiedintulu meu nu le am observatu, ba chiaru me am aretatu inderetnicu, in catu am remonstratu in contr'a loru la judecatoriele disciplinare.

La ast'a respundu:

E adeveratu. Eu in contr'a admonitiunileps la judecat'a cea din urma, candu si d-s a loru primite de la presiedintele meu am avutu dereptu de a face remonstratiune, adeca recursu, pre basa § lui 29 articululu legei VIII din 1871.

Remonstratiunile sau recursurile mele facute in contr'a presiedintulu meu, cum inclit'a tabla regesca mai vertosu nu mi le pote imputá si inculpá de nou pentru ele, cu catu tocmai inclit'a tabla regesca, ca foru disciplinariu, prin decisiunea sa propria de datu 11 Maiu 1872 nr. presid. 323/872 pre basa remonstratiuniloru si recursuriloru mele a nullificatu dispositiunile si admonitiunile presiedintulu meu fatia cu mine.

Prin urmare inclit'a tabla regesca ca foru disciplinariu recursurile mele facute in contr'a presiedintulu meu indirecte le a recunoscutu de temeince.

Mai am de a observá, cumca eu am lucratu singuru fora adjutoriu, candu cei-lalti colégi ai mei au lucratu cu adjutoriu, adeca sub numele loru au lucratu si altii, practicantii.

Dupa ce eu, accus'a facutu in contr'a mea, cu privire la pucinatatea lucriloru mai ponderose, si mai grele, neavendu eu de acela o afu deplinu combatutu si refransa; si findu cá, cu privire la multimea numerica a lucriloru mele, adeca multimea insemnta, insu si tribunalulu disciplinariu in accus'a sa a recunoscut'o si declarat'o; (a számszemti leintézéssek jelentékeny mennyiségtek) am onvingerea tare si deplina, cumca accus'a facutu in contr'a mea pentru neimplinirea detorintiei mele oficiale, nu are nece o basa.

(Va urma).

Copleanu, (distr. Cetatea-de Petra) in Juniu 1873.

Ongrab. Die Red! Ve rogu a-mi da picinu locu in colonele diariulu ce redactati, spre a aretá publiculu cetitoriu starea scoletoru nostre de prin acellu tienutu, unde am fosta ca docinte.

Din capulu loculu am se premitu, ca prete totu starea acestoru scole e trista. De o parte avemu pucini invetiatori, cari se aib-calificatiunea pedagogica; de alta parte in fia invetiatoriulu unulu d'intre cei misi pedagogi, fia ellu inzestratu cu tote calitati, recerute, — totu-si, daca pruncii nu frecuentedia scol'a, seu de o frecuentedia, daca scol'a nu este organizata si provieduta cu tote aparatela si recuisitele necesari, invetiatoriulu pre langa cellu mai mare zelu si bunavointia in ambele casuri nu pote se arete rezultate favorabile, multumitorie. In casulu primu n'are cu cine, era in allu duoilea casu i lipsesen mediulocele necesarie pentru ajungerea scopulu. Ca-ci se presupunemu, ca pruncii nu remanu nici o di de la scola, dar daca in aceea nu e nimic'a afara de niscari lavitie, pre cari siedu, si nice mese de categori'a celloru mai ordenari, precum sunt in Ciocmani, Eder'a, Rona-Hasi'a, Urisioru Copleanu, unde presiedintele sen. scol. e armeanulu Voith János, care nu baga in sama nici unu cerculariu, — atunci dieu nu sci cu progressu pote aretá invetiatoriulu cu invetiaceii sei; nu sci cum se voru luminá acei prunci, cari n'au nici manuale corespondietorie, nici nu vedu la scola mai insemntate lucruri de catu pre a-casa.

Daca poporulu nostru n'a ajunsu a intielege insemntatea scolei spre a se interessá din propriulu indemn de ea, atunci trebus silitu a-si dá pruncii la scola si a-si implini detorintiele facia de ea. Pre omenii nostri nu-i iea nimene de scurtu, ca se-si dee pruncii la scola, nimene nu-i pedepesce cu nici unu felu de multu. In prim'a linia s'ar recere, ca preutii, in calitatea loru de directori scolari locali, se se interessadie mai multu de buna-stara scoletoru. In Eder'a d. e. preutulu abi de doue ori intr'unu annu si-adduce a-minte de scola. La inceputulu annulu scol. se presinta cu cuvintele „apoi mane se incepe scol'a; cari aveti prunci dati-i la scola“; atát'a e totu cá-ci pana la inchiarea annulu, scol'a nu mai are fericirea d'a-lu vidé. Candu docentele [si-tramite conspectulu parintiloru renitenti, directorile mai adange din partea sa „ca cei ce nu-si voru dá pruncii la scola, se voru pedepsá aspru.“ Da, de pre partea dlui preutu-directoru se voru pe-

armatorii prea stimati D. D. Teod. Kóvári 10 fl. v. a, Fran. Beliczay, I. Siorbanu, Geor. Borha, I. V. Vasiu câte 5 fl. Fl. Marcusiu L. Vasu I. fl. D. Negreanu câte 4 fl. vid. Pap Ioanu, Mar. Petrusiu A. Dietrich, G. Marionescu câte 3 fl. A. Antal, Am. Cretiu, I. Sabo, S. Bulcu, Des-Iancso, P. Iuhász, A. Palade, A. Grutia, St. Costa, I. Pap, G. Kerekes, Buder, A. Botiocu, I. Éder, vid. Éder Mátyás, vid. Krákovszky, T. Ardelanu, G. Horvatu, Mih. Popoviciu, St. Turcsányi, A. Végő, Iul. Santa, Fr. Gyurisko, Ign. Tisch, L. Tisch, Fr. Szalay, Straus câte 2 fl. St. Potoranu 1 fl. 50 kr. J. Péter 1 fl. 50 kr. M. Bandiciu, T. Rosiu, S. Tom'a, Ignatu, L. Intiu Paulu Geranu, V. Lesianu, A. Draganu, Cl. Steiner, Dem. Fekete, Maioreseu, I. Zaika, Andru, Bolcasiu, Lazaru, D. Horvatu, Gutman, J. Pantea, G. Pap. C. Bókényi, A. Vacarescu, D. I. Papu I. Budo, L. Rieger, G. Hadsai, M. Indre, I. Kernács, S. Goldberger, Fl. Lazaru, Iul. Dudulescu, I. Dudu câte 1 fl. Popescu 2 doui dici. si 40 cr. I. Lazaru 40 kr. — Summ'a: 142 fl. 50 kr.

Din provincia a incursu de la D-lu L. Ventaru 2 fl. I. Molcutiu 1 fl.

Summ'a totala face: 145 fl. 50. — Spesele 50 fl. Venitu curatu 95 fl. 50cr.

Din venitul maialulu se voru distribui la 21 studinti mai lipsiti per 4, 3 si 2 fl. v. a du-pace va incetá inpartirea paniei, jumetate; era cea-lalta parte se va intrebuintá pentru procurarea cartiloru pre seam'a bibl. soc.

Toturoru contributoriloru li aduce multiamit'a cea mai cordiala in numele societati.

Stefanu Gulesiu
cond. societ.

Demetriu Kóvári
not. cor.

Invitatiune.

Comitetulu arrangatoriu pentru primirea membriloru Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu invita pre toti doritorii de a participá la adunarea generale a asociatiunei, tienenda in 11. Augustu 1873. in Dev'a se binevoiesca a se insinúa pana la finea lui Juliu a. c. la subscripsulu.

Cu privire la restringerea localitatiloru insinuarea este necesaria spre a se poté satisface cerintieloru de incortelare.

Dev'a 6 Juniu, 1870.

Presiedintele comitetulu arrangatoriu
Antoniu Schiau.

Bursa de Vien'a de la 27. Iuniu, 1873.		
5%, metall.	70.25	Londra 108.8
Imprim. nat.	73.80	Argintu 107.75
Sorti d'in 1860	102.50	Galbenu 5.17
Act. de banca	942.—	Napoleond'or 8.74
Act. inst. creu.	321.35	

ALESSANDRU ROMANU
Propriet., edit. si respundiet.

Sifilitic'a si impotentia, fia vechie seu de curundu nascute,

se voru tratá dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strada idoliloru (Gw. ergasse) nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. 15., la 2—5 ore dupa media-di.

Aceste morburi se trateza a desse ori in modulu celu mai usioru cu dose mari de iod si argintu viu, si acést'a se face numai spre ajungerea unui rezultatu momentanu. Pateutu vindecatu in modulu acestu-a voru cadé in curundu seu mai tardu in morburile ce mai infricosiate, incatu inca in aduncele betnetie voru avé, dorere, a sufferi greu de decintiele acestei tratári usiore si superficial. Scutu contra' acestoru felu de pericle ofa metodulu de tratere homeopaticu, care, precu este cunoscuta, nu numai cá vindeca dorente cele mai inveciate, ci efectulu lui este de binefacutoriu, incatu nu lasa nice cea mica temere de urmari relle. Diet'a ce se beserie este simpla si usioru de tienutu.

Contribuiri.

La maialulu tenerimei studiose de Beisuiu, tienutu in 9 Juniu a. c. st. n. au contribuitu